

Határon átnyúló szolgáltatást nyújtó tagállami biztosító és egyes hazai biztosításközvetítők szerződéses viszonyaira vonatkozó jogszabályi rendelkezések értelmezése

1. TÉNYÁLLÁS

A Magyar Nemzeti Bankhoz (MNB) állásfoglalás kibocsátásával kapcsolatos beadványt (Megkeresés) benyújtó ügyvédi iroda (Ügyvédi Iroda) határon átnyúló szolgáltatást nyújtó tagállami biztosító és egyes hazai biztosításközvetítők szerződéses viszonyaira vonatkozó jogszabályi rendelkezések értelmezésével kapcsolatban kérte az MNB állásfoglalását.

A Megkeresés alapján az Európai Unió másik tagállamában engedélyezett, Magyarországon határon átnyúló szolgáltatás keretében biztosítási tevékenység folytatására jogosult biztosító (Biztosító) „termékeinek magyarországi értékesítésével és értékesítés-szervezésével” egy, a biztosítási tevékenységről szóló 2014. évi LXXXVIII. törvény (Bit.) szerinti függő ügynök vállalkozást (Ügynök) bízott meg. A „termékértékesítés mellett az Ügynök feladatát képezi az is, hogy a Biztosító helyett és nevében eljárva, közvetlenül a Biztosítót jogosító és kötelező szerződéseket kössön olyan Bit. szerinti kiegészítő biztosításközvetítőkkal és biztosítási alkuszokkal, akik, illetve akiknek ügyfelei érdeklődnek a Biztosító termékei iránt.”

A Megkeresés szerint a Biztosító és az Ügynök olyan „együtműködési konstrukciót alakítottak ki, ami lehetővé teszi, hogy

(i) a Biztosító fióktelep alapítása nélkül értékesíthesse biztosítási termékeit a magyar piacon, és

(ii) mindvégig megőrizze határon átnyúló minőségét, azaz ne minősüljön letelepedett szolgáltatónak, még annak ellenére sem, hogy

(iii) a termékei értékesítésével, és azok értékesítés-szervezésével egy Magyarországon működő ügynökséget bíz meg.”

2. JOGKÉRDÉS

Az Ügyvédi Iroda a következőkre nézve kérte az MNB állásfoglalását:

1. A határon átnyúló tagállami biztosító részére az MNB engedélyezheti-e a Bit. szerinti vezérügynök foglalkoztatását?
2. Az irányadó bizottsági közlemény hárompontos tesztjének betartása mellett a határon átnyúló tagállami biztosító megbízhat-e egy Bit. szerinti függő ügynököt azzal, hogy a magyar piacon részére biztosítási értékesítési és értékesítés szervezési szolgáltatásokat nyújtson?
3. Ha a fenti 2. kérdésre igenlő válasz adható, úgy a Kúria Kfv.I.35.380/2019/5. számú ítéletében írtakra is figyelemmel, értékesítésszervezési feladatai körében ez a függő ügynök köthet-e a határon átnyúló tagállami biztosító nevében eljárva, közvetlenül a biztosítót jogosító és kötelező együtműködési megállapodásokat magyar honosságú biztosítási alkuszokkal?
4. A Bit. alkalmazásában milyen szabályok vonatkoznak a határon átnyúló tagállami biztosító a Szolvencia II irányelv¹ 145(1) cikke szerinti, fióktelep-létesítésnek minősülő olyan állandó jelenlétének működésére és felügyeletére, amely nem fióktelep formájában, hanem egy függő ügynökön keresztül valósul meg a fogadó államban (ennek megfelelő notifikáció mellett)?

3. AZ MNB ÁLLÁSPONTJA

3.1. Amint az az MNB honlapján megtalálható, „Állásfoglalás kéressel kapcsolatos eljárások és elvek” című tájékoztatóban² is szerepel, a jogszabályok által meghatározott körön kívül az MNB-nek nincs hatásköre – többek között – szerződések, termékek, üzleti megoldások, folyamatok jogi megfelelőségének előzetes, általános vizsgálatára. Állásfoglalás kiadására jellemzően jogszabályi rendelkezések értelmezése, illetve keretjellegű normatív rendelkezések tartalommal való feltöltése vonatkozásában kerül sor. Az állásfoglalás kiadása nem hatósági ügy, arra nem vonatkoznak a hatósági eljárásokban irányadó határidők, és bármely tevékenységnek, üzleti döntésnek,

¹ Az Európai Parlament és a Tanács 2009. november 25-i 2009/138/EK irányelve a biztosítási és viszontbiztosítási üzleti tevékenység megkezdéséről és gyakorlásáról (Szolvencia II irányelv)

² <http://www.mnb.hu/felugyelet/szabalyozas/allasfoglalasok/allasfoglalas-keressel-kapcsolatos-eljarasok-es-elvek>

jogügyletnek (illetve ezek elhatározásának, megkezdésének, végrehajtásának) az MNB állásfoglalásától való függővé tétele kizárólag az állásfoglalást kérő személy felelőssége. A jelen állásfoglalásban foglaltak nem értelmezhetőek a Megkeresésben írtakkal összefüggő üzleti koncepció, megoldások jogszabályi megfelelőségével kapcsolatos felügyeleti álláspontként, az MNB célja a jelen – nem kötelező erejű – állásfoglalás kiadásával összefüggésben az, hogy az Ügyvédi Iroda annak ismeretében alakíthassa ki saját jogi álláspontját.

3.2. Az Ügyvédi Iroda a Megkeresésben egy közelmúltban kiadott felügyeleti állásfoglalásra³ (**Állásfoglalás**) is hivatkozott, amelyben vezérügynöknek az Európai Unió más tagállamában székhellyel rendelkező, Magyarországon határon átnyúló tevékenységet végző biztosító általi megbízásának lehetőségével, annak MNB által történő engedélyezésével kapcsolatban az MNB az alábbiakat állapította meg.

A Bit. 237. § (1) bekezdés n) pontja alapján az MNB engedélye szükséges a vezérügynök foglalkoztatásához vagy megbízásához. A vezérügynök megbízása engedélyezésének feltételeit a Bit. 266. §-a⁴ tartalmazza, amelynek megfelelően a vezérügynök foglalkoztatása vagy megbízása engedélyezése iránti kérelemnek tartalmaznia kell többek között a Bit. 395. § (2)-(3) bekezdésében⁵ meghatározott előírások teljesülését igazoló dokumentumokat.

A Bit. 395. § (1) bekezdése szerint a vezérügynök a biztosító azon ügynöke, akinek a biztosító teljes körű felhatalmazást adott mindannak a jogkörnek az ellátására, amely a biztosító üzletviteléhez szükséges, így különösen a szerződés megkötésére, a biztosítási szerződés megkötését igazoló okirat kiállítására és a biztosítási díj átvételére.

A Szolvencia II irányelv preambuluma (11) pontja rögzíti, hogy mivel a Szolvencia II irányelv a belső piac megvalósításának alapvető eszköze, a székhely szerinti tagállamban engedélyezett biztosítók vagy viszontbiztosítók számára lehetővé kell tenni, hogy tevékenységük egy részét vagy egészét – fióktelepek létesítése vagy szolgáltatás nyújtása révén – az egész Közösségben folytathassák. Célszerű ezért megteremteni az engedélyek és a felügyeleti rendszerek kölcsönös elismeréséhez szükséges és elégséges harmonizációt, és így egy olyan egységes engedélyt, amely az egész Közösségben érvényes, és amely lehetővé teszi, hogy a vállalkozás felügyeletét a székhelye szerinti tagállam végezze el.

A Szolvencia II irányelv – amely a biztosítók vonatkozásában valamennyi tagállam szabályozásának alapját adja – a kölcsönös elismerés (mutual recognition), az egységes engedély (single passport) és a székhely szerinti tagállam felügyelete (home country control) elveire tekintettel rendelkezik a szolgáltatásnyújtás szabadsága, illetve a letelepedés joga alapján a biztosító által másik tagállamban folytatott üzleti tevékenységről. A Szolvencia II irányelv 14-15. cikkei alapján a székhely szerinti tagállam felügyeleti hatósága által kibocsátott engedély „az egész Közösségben érvényes”, illetve a biztosító számára lehetővé teszi, hogy az Európai Unió „egész területén üzleti tevékenységet folytasson, mivel az engedély magában foglalja a letelepedés jogát és a szolgáltatásnyújtás szabadságát is”. A saját tagállamuk illetékes hatóságánál nyilvántartásba vett biztosítók tehát mind a letelepedés

³ [http://alk.mnb.hu/data/cms2481496/tmpFC70.tmp\(23940966\).pdf](http://alk.mnb.hu/data/cms2481496/tmpFC70.tmp(23940966).pdf)

⁴ A Bit. 266. § (1) bekezdése alapján a vezérügynök foglalkoztatása vagy megbízása engedélyezése iránti kérelemnek tartalmaznia kell

a) a vezérügynöki tevékenységre irányuló megbízási szerződés vagy munkaszerződés tervezetét,

b) vezérügynöki tevékenységet végző vállalkozás esetén

ba) a vezérügynöki tevékenység irányításáért felelős természetes személy - vezérügynöki tevékenységet végző vállalkozás által történő - alkalmazása tényét alátámasztó dokumentumot,

bb) a 395. § (2)-(3) bekezdésében meghatározott tényeket alátámasztó dokumentumokat,

c) a vezérügynöki tevékenységet végző természetes személy esetén a 395. § (2)-(3) bekezdésben meghatározott követelmények fennállását igazoló okiratokat.

⁵ A Bit. 395. (2) és (3) bekezdése rögzíti, hogy vezérügynöki tevékenységet végző természetes személy és a vezérügynöki tevékenység irányítója kizárólag olyan természetes személy lehet, aki

a) büntetlen előéletű,

b) felsőfokú végzettséggel rendelkezik és

c) az alábbi szakmai gyakorlattal rendelkezik

ca) korábban biztosítónál, viszontbiztosítónál, biztosításközvetítői tevékenységet folytató gazdasági társaságnál, az államigazgatás pénzügyi-gazdasági területén vagy a megfelelő szakmai érdek-képviselői szervnél legalább három évig biztosításszakmai vezető beosztást töltött be,

cb) öt évig biztosításközvetítőként működött, vagy

cc) a ca)-cb) alpontban meghatározott szervnél összesen ötéves szakmai munkavisztonnyal, közszolgálati, kormányzati szolgálati, állami szolgálati jogvisztonnyal vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogvisztonnyal rendelkezik.

(3) A (2) bekezdés b) és c) pontjában meghatározott követelmény helyett vezérügynöki tevékenységet végző természetes személy és a vezérügynöki tevékenység irányítója az a természetes személy is lehet, aki

a) középfokú végzettséggel rendelkezik, és

b) korábban biztosítónál, viszontbiztosítónál vagy biztosításközvetítőnél legalább hét éven át biztosításszakmai vezetői beosztást töltött be.

szabadsága alapján (fióktelepen keresztül), mind a szolgáltatásnyújtás szabadsága értelmében (határon átnyúló szolgáltatásként) biztosítási tevékenységet kezdenek és folytathatnak másik tagállamban.

Az irányelvi rendelkezések megfelelően megtalálhatóak a Szolvencia II irányelvet implementáló Bit. előírásai között. A Bit. 41. § (1) bekezdése alapján biztosítási, viszontbiztosítási tevékenység és a biztosítási, viszontbiztosítási tevékenységgel közvetlenül összefüggő tevékenység Magyarország területén az MNB, vagy – határon átnyúló szolgáltatás keretében vagy fióktelep útján végzett tevékenység esetében – a székhely szerinti tagállam felügyeleti hatósága által kiadott engedéllyel végezhető.

A Bit. 38. § (1)-(2) bekezdésének megfelelően a másik tagállamban székhellyel rendelkező biztosító vagy viszontbiztosító Magyarország területén határon átnyúló szolgáltatás keretében biztosítási vagy viszontbiztosítási tevékenységet folytathat. A másik tagállamban székhellyel rendelkező biztosító a biztosítási tevékenységét a székhely szerinti tagállam felügyeleti hatósága által engedélyezett biztosítási ágon és ágazaton belül teljeskörűen végezheti. A Bit. 4. § (1) bekezdés 40. pontja szerint határon átnyúló szolgáltatás az a szolgáltatás, amely esetében a biztosító, a viszontbiztosító, és a biztosításközvetítő tevékenységéhez kapcsolódó kötelezettségvállalás tagállama nem azonos azzal a tagállammal, ahol a biztosító, a viszontbiztosító, és a biztosításközvetítő székhelye, központi ügyintézés helye (központi iroda) található.

A Bit. 35. § (1) bekezdése szerint a másik tagállamban székhellyel rendelkező biztosító Magyarország területén biztosítási tevékenységet folytató fióktelepe a székhely tagállam felügyeleti hatósága által engedélyezett biztosítási ágon és ágazaton belül a biztosítási tevékenységet teljeskörűen végezheti. A Bit. 282. § (1) bekezdése alapján a Bit. 279-281. § alkalmazásában másik tagállamban történő fióktelep-létesítésnek minősül a biztosító más tagállamban történő állandó jelenléte, ha az állandó jelenlét nem fióktelep formájában valósul meg, hanem a vállalkozás saját alkalmazottai vagy egy olyan személy által működtetett iroda formájában, aki független, de állandó felhatalmazással rendelkezik arra, hogy a vállalkozás érdekében úgy léphessen fel, ahogy azt egy fióktelep tenné.

A Bit. 283. § (1) bekezdése szerint, ha az MNB-t másik tagállam felügyeleti hatósága tájékoztatja arról, hogy a tagállamban székhellyel rendelkező biztosító fióktelepet kíván létesíteni Magyarország területén, akkor az MNB a tájékoztatás kézhezvételétől számított két hónapon belül tájékoztatja a biztosító székhelye szerinti tagállam felügyeleti hatóságát a biztosítási tevékenység magyarországi végzésének feltételeiről. A (2) bekezdés alapján a másik tagállamban székhellyel rendelkező biztosító magyarországi fióktelepe tevékenységét az MNB (1) bekezdésben meghatározott – felügyeleti hatóságnak küldött – tájékoztatásának kézhezvételét követően, vagy a tájékoztatásra rendelkezésre álló kéthónapos időtartam lejártát követően kezdheti meg.

A fentieknek megfelelően, a másik tagállami biztosító a székhelye szerinti felügyeleti hatóság által kibocsátott engedély alapján végezheti tevékenységét Magyarországon, valamint az MNB által kibocsátott tevékenységi engedély birtokában a magyarországi biztosító bármely másik tagállam területén működhet. Ehhez az illetékes hatóságok közötti értesítési (ún. notifikációs) eljárás előzetes lefolytatása szükséges.

A notifikációs eljárás keretében a székhely szerinti tagállam illetékes felügyeleti hatósága (a biztosító bejelentése alapján) tájékoztatja a fogadó állam illetékes felügyeleti hatóságát arról, hogy a biztosító a másik (fogadó) tagállamban szándékozik üzleti tevékenységet folytatni. A magyarországi székhelyű biztosítók vonatkozásában a Bit. 279. § (1) bekezdése és 284. § (1) bekezdése rögzíti, hogy azok kötelesek az MNB felé előzetesen bejelenteni, ha másik tagállamban fióktelepet kívánnak létesíteni vagy határon átnyúló szolgáltatásként első alkalommal kívánnak biztosítási tevékenységet végezni másik tagállam területén. A notifikációs eljárás lefolytatását kezdeményező bejelentésében a biztosító végezni kívánt üzleti tevékenységének jellemzői, körülményei határozza meg, hogy milyen módon kíván működni másik tagállamban, ugyanakkor a határon átnyúló – enyhébb feltételek teljesítése mellett megkezdhető – tevékenység keretében történő működés megjelölése fióktelepi jellegű működési modell esetén nem vezethet arra, hogy nem érvényesülnek a fióktelepként való működéssel kapcsolatos követelmények.

A Bit. által szabályozott (de a Szolvencia II irányelv által nem ismert) vezérügynök – definíciószerűen – olyan biztosításközvetítő (ügynök), amely kiemelt, a biztosító üzletviteléhez szükséges jogkörök ellátására kiterjedő – így különösen a biztosítási szerződés megkötésére és az azt igazoló okirat kiállítására, valamint a biztosítási díj átvételére vonatkozó – felhatalmazást kapott az őt megbízó biztosítótól. Egy másik tagállamban székhellyel rendelkező biztosító által megbízott „vezérügynök” e definíció alapján viszont a biztosító nevében – egy folyamatos megbízás alapján – úgy léphetne fel Magyarország területén, mint ahogyan azt a biztosító fióktelepe egyébként tehetné.

Mindezek alapján egy tagállami biztosítónak a Magyarország területén történő, a belföldi székhelyű társaság, mint „vezérügynök” megbízásával megvalósuló állandó jelenlétét ugyanúgy kell kezelni, mint egy fióktelepet, és a biztosító tekintetében az erre vonatkozó európai uniós és tagállami jogszabályokat kell alkalmazni. Ennek megfelelően az ilyen, a letelepedés joga alapján történő magyarországi működést megelőzően az erre vonatkozó szándékát a biztosítónak nem az MNB, hanem a pénzügyi felügyeletét is ellátó, székhelye szerinti felügyeleti hatóság felé kell jelezni.

A biztosító székhelye szerinti felügyeleti hatóság a biztosító bejelentése alapján tájékoztathatja – amennyiben ennek feltételei az irányadó, a Szolvencia II irányelvet implementáló jogszabályi rendelkezések alapján fennállnak – az MNB-t (mint a fogadó állam illetékes felügyeleti hatóságát) arról, hogy a biztosító Magyarországon a letelepedés joga alapján kíván üzleti tevékenységet folytatni. Az ilyen tevékenység, működés megkezdhetőségét tehát nem a magyar, hanem a biztosító székhelye szerinti felügyeleti hatóság jogosult elbírálni.

A fentieknek megfelelően az MNB szerepe az előbbiek szerinti notifikációs eljárásban csak arra korlátozódhat, hogy a Bit. 283. § (1) bekezdése szerint tájékoztassa a biztosító székhelye szerinti tagállam felügyeleti hatóságát a biztosítási tevékenység magyarországi végzésének feltételeiről. Figyelemmel azonban arra, hogy a biztosító állandó jelenlétét megvalósító belföldi székhelyű társaság tevékenysége – a biztosítótól való elkülönült jogalanyisága illetve jogi személyisége okán – előbbiek mellett a Bit. egyéb, így különösen a függő biztosításközvetítói működési (nyilvántartásba-vételi) szabályokat rögzítő paragrafusai szerint is értékelhetővé válhat, az MNB az egyértelmű jogalkalmazást, valamint a szokásos biztosítói működést támogató megoldásnak azt tartja, ha a más tagállami biztosító magyarországi állandó jelenléte – a vonatkozó jogszabályi előírásokkal összhangban – a belföldi cégnyilvántartásba fióktelepként bejegyzett módon kerül megvalósításra.

Amint az a Megkeresésben is szerepel, *„azokra a kompetenciákra figyelemmel, amelyekkel a Bit. 395. § (1) bekezdése felruházta a vezérügynököt, egy tagállami biztosító – határon átnyúló szolgáltatásnyújtást lehetővé tevő notifikáció mellett – nem is bízhatna meg a fogadó tagállamban ilyen feladatokkal és jogkörökkel egy biztosításközvetítőt, mert a Bizottsági Közlemény I.3 pontja ilyen tartalmú megbízás esetén a biztosító a közvetítőn keresztül már letelepedett szolgáltatónak minősül(het)ne.”*

A fentiekre figyelemmel tagállami biztosító részére az MNB nem engedélyezheti függő ügynök vezérügynökként történő foglalkoztatását. Az eset összes körülményeit figyelembe véve, az ilyen vezérügynöki minőséget hordozó szerződéses kapcsolat állandó jelenlétnek minősül és ebben az esetben fióktelepként történő notifikációja válhat szükségessé. Ugyanakkor fontos figyelembe venni, hogy az elhatárolás nem egyértelmű, erre a Bit. nem tartalmaz kifejezett előírásokat. Amint az a Bit. 395. §-ához fűzött kommentárban⁶ is szerepel a *„gyakorlatban gyakran elmosódik a határ a teljes körű ügyleti felhatalmazással rendelkező vezérügynök és a széleskörű ügyleti felhatalmazottsággal bíró, nem vezérügynökként kezelt biztosításközvetítő között. Jellemzően a határon átnyúló szolgáltatás keretében végzett tevékenység folytatása során fordul elő az, hogy egy biztosításközvetítő széleskörű adminisztratív és ügyviteli felhatalmazással rendelkezik a biztosító részéről, annak érdekében, hogy a biztosító a fogadó államban a szolgáltatását megfelelő keretek között tudja nyújtani az ott történő letelepedés nélkül. (...) A Bit. alapján nem húzható meg egyértelműen az a határvonal, amelyen túl egy ügynök ügyleti felhatalmazása már olyan széleskörű, hogy a biztosításközvetítói tevékenysége már vezérügynöki minőséget ölt, így esetről esetre kell vizsgálni az ügyleti felhatalmazottság terjedelmét és összességében értékelni azt, hogy egy biztosításközvetítő mikor válik vezérügynökké.”*

Mindezek alapján az ilyen szerződéses kapcsolat esetében a vezérügynöki minőség fennállását kizárólag esetről-esetre, egyedileg, az érintett szerződéses kapcsolat valamennyi pontos jellemzője, illetve az értékesítés összes körülménye részletes ismeretében lehet megállapítani.

A sajátosan magyar vezérügynöki tevékenységgel azonos elemeket hordozó jogviszony – az Európai Unió Bíróságának esetjoga alapján a szolgáltatásnyújtás szabadságának a biztosítási szektorban történő érvényesülésével, valamint a közérdek („general good”) fogalmával kapcsolatos, az Európai Bizottság 2000/C 43/03. számú értelmező közleménye (**Bizottsági Értelmező Közlemény**)⁷ hármas szempontrendszerére⁷ is figyelemmel – állandó jelenlétnek tekinthető,

⁶ Kommentár a biztosítási tevékenységről szóló 2014. évi LXXXVIII. törvényhez (Wolters Kluwer Kft., szerkesztette: Kovács Zsolt)

⁷ On the basis of these precedents, the Commission considers that, for the links between an independent person such as, for example, an independent intermediary and an insurance undertaking to be regarded as meaning that the insurance undertaking falls within the scope of the rules governing the right of establishment rather than those applicable to the freedom to provide services, the independent person must meet

amely pedig ilyen módon a biztosításközvetítő Bit. szerinti fogalmából kiindulva biztosításközvetítőnek minősül és rá a biztosításközvetítőkre vonatkozó szabályokat alkalmazni kell.

3.3. Az egységes engedély elve alapján, notifikációs eljárás lefolytatását követően Magyarország területén biztosítási tevékenységet végezni kívánó biztosító vonatkozásában a Bit. nem tartalmaz kötelező rendelkezést azzal kapcsolatban, hogy ezt a tevékenységet milyen módon (fióktelepen keresztül vagy határon átnyúló tevékenységként) köteles végezni a biztosító, azzal, hogy amennyiben a tevékenység végzésének módja kimeríti a letelepedés fogalmát, akkor a fióktelepre vonatkozó szabályokat kell alkalmazni. Az ezzel kapcsolatos döntést a Biztosító hozhatja meg, figyelemmel a végezni kívánt tevékenység jellemzőire (elsősorban annak ideiglenességére vagy állandóságára, folyamatosságára), illetve a fióktelep létrehozására és a határon átnyúló tevékenységre vonatkozó előírásokra. Előbbi esetben több követelmény teljesítése merülhet fel, azonban – amint arra a Bizottsági Értelmező Közlemény is rámutat – a szolgáltatásnyújtás szabadsága alapján történő működés (határon átnyúló tevékenység) választása nem irányulhat a letelepedés szabadságának gyakorlásával (a fióktelep létrehozásával) kapcsolatos előírások megkerülésére.

Amennyiben a Biztosító a Magyarországon letelepedett, tőle független (természetes vagy jogi) személyek közreműködését veszi igénybe, akkor – a fenti Bizottsági Értelmező Közleményben foglaltakra is figyelemmel – az eset összes körülményei alapján ítéltethető meg, hogy egy adott tevékenység végzésére a letelepedés vagy a szolgáltatásnyújtás szabadságát érintő előírások irányadók. A bizottsági értelmező közlemény I.A. fejezete, illetve annak 3. pontja tartalmazza az ennek megítéléséhez kapcsolódó főbb szempontok ismertetését, ideértve különösen a független személy Biztosító általi irányítását, annak lehetőségét, hogy a független személy a Biztosító nevében kötelezettséget vállaljon, valamint az ilyen független személynek a biztosítási értékesítési tevékenységgel kapcsolatos igénybe vétele állandóságát, folyamatosságát.

A Megkeresés szerint a Biztosító „a termékei értékesítésével, és azok értékesítés-szervezésével egy Magyarországon működő ügynökséget bíz meg.” A Megkeresésben írtak alapján a „termékértékesítés mellett az Ügynök feladatát képezi az is, hogy a Biztosító helyett és nevében eljárva, közvetlenül a Biztosítót jogosító és kötelező szerződéseket kössön olyan Bit. szerinti kiegészítő biztosításközvetítőkkal és biztosítási alkuszokkal, akik, illetve akiknek ügyfelei érdeklődnek a Biztosító termékei iránt.” A Megkeresésben foglaltak szerint a „Biztosító nevében a hazai biztosításközvetítőkkal kötendő szerződések nem jogosítják fel az Ügynököt az ajánlatok elfogadására / kötvényesítésére, és ugyanígy a károk helyi jogalapi vizsgálatára és kifizetésére sem. Ezeket a döntéseket a külföldi biztosító központjában hozzák meg, melynek végrehajtása képezi az Ügynök feladatát.” A Biztosító és az Ügynök közötti megállapodás egyéb feltételeit nem tartalmazza a Megkeresés, azonban az alábbi 3.4 pont szerinti, alkuszokkal kötendő megállapodás szerint „az ajánlatkérés és / vagy a szerződéskötés, valamint a biztosítási szerződés teljesítése során a Biztosító megbízásából az Ügynök jár el.”

A fentiek alapján nem állítható teljes bizonyossággal, hogy nem teljesül a Bizottsági Értelmező Közleményben foglalt hármas kritériumrendszer, figyelemmel arra, hogy (i) az irányítás, ellenőrzés adott („Ezeket a döntéseket a külföldi biztosító központjában hozzák meg, melynek végrehajtása képezi az Ügynök feladatát.”), (ii) az értékesítésszervezés tekintetében az Ügynök a biztosító képviseletében, annak nevében jár el, ennek keretében kötelezettséget vállalhat a biztosító terhére, és (iii) a megbízás tartós. Mindezek alapján az MNB rámutat arra, hogy az Ügynök tevékenysége megvalósíthatja az állandó jelenlétet.

A Bit. 4. § (1) bekezdés 130. pontja alapján a tagállami fióktelep: a biztosító, a viszontbiztosító, a biztosításközvetítő, a viszontbiztosítás-közvetítő és a kiegészítő biztosításközvetítői tevékenységet végző személy – a székhelye szerinti tagállamon kívüli – tagállamban található képvisellete vagy fióktelepe.

Amint az a fenti 3.2. pontban is szerepel, az MNB az egyértelmű jogalkalmazást, valamint a szokásos biztosítói működést támogató megoldásnak azt tartja, ha a más tagállami biztosító a magyarországi állandó jelenlétét a Bit. szerinti függő ügynök igénybevétele helyett – a vonatkozó jogszabályi előírásokkal összhangban – a belföldi cégnyilvántartásba fióktelepként bejegyzett módon valósítja meg, figyelemmel a 3.4 pontban kifejtettre is.

the following three cumulative conditions: (i) he must be subject to the direction and control of the insurance undertaking he represents; (ii) he must be able to commit the insurance undertaking, and (iii) he must have received a permanent brief.

3.4. Az Ügyvédi Iroda a Megkeresésben ismertette a „*Biztosító által a hazai alkuszokkal kötendő együttműködési megállapodás*” (**Megállapodás**) egyes részeit, amely alapján az MNB az alábbiakra mutat rá.

Figyelemmel arra, hogy amint az a jelen állásfoglalás 3.1. pontjában is szerepel, a jogszabályok által meghatározott körön kívül az MNB-nek nincs hatásköre – többek között – szerződések, termékek, üzleti megoldások, folyamatok jogi megfelelőségének előzetes, általános vizsgálatára, az alábbiakban mindössze általános jelleggel kerülnek ismertetésre a vonatkozó jogszabályi rendelkezések és ezzel összefüggésben az MNB álláspontja.

A Bit. 4.§ (1) bekezdés 14. pontja határozza meg a biztosításközvetítói tevékenység fogalmát, amely szerint a biztosításközvetítő által végzett azon üzletszerű tevékenység, amely a biztosítási értékesítést⁸, annak szervezését, valamint a független biztosításközvetítói szaktanácsadást foglalja magában, azzal, hogy nem minősülnek biztosításközvetítói tevékenységnek a 123. pont a)-d) alpontjai szerinti tevékenységek. A Bit. 383. § (1) bekezdése szerint továbbá az ügynök előkészíti a biztosítási szerződés megkötését, tevékenysége kiterjedhet a biztosító ez irányú meghatalmazása esetén a szerződés biztosító képviselőjében történő megkötésére és a biztosítási díj átvételére, továbbá a biztosító szerződéséből eredő jogainak gyakorlásában és kötelezettségeinek teljesítésében való közreműködésre és a szerződéskötés lebonyolításában való közreműködésre.

A hivatkozott jogszabályi rendelkezések és a Megállapodás idézett rendelkezései alapján az „*értékesítésszervezési feladatai körében*” az ügynök által alkuszokkal kötendő megállapodások bár a Biztosító és az Ügynök között létrejött „*biztosítási értékesítési és értékesítésszervezési szolgáltatások*” nyújtására vonatkozó szerződésből fakadó feladatok megvalósítását jelentheti, azonban olyan módon, hogy az ügynöki tevékenység egyúttal szükségszerűen összefonódik az alkusz biztosításközvetítói tevékenységével. Az Ügynök Megkeresésben részben felvázolt feladatainak ellátása (az értékesítés megszervezése, ügyféltájékoztató rendszeresítése és alkuszok részére való átadása, az ajánlatkérés, szerződéskötés, valamint a biztosítási szerződés teljesítése során a Biztosító megbízásából való eljárás) – az Ügynök ügynöki minőségéből fakadóan – szükségszerűen és attól függetlenül biztosításközvetítói ügynöki tevékenységnek is minősül illetve annak keretében is értékelendő, hogy adott esetben a feladat teljesítésére a Biztosító nevében és képviselőjében kerül sor.

Az MNB nem vitatja, hogy képviselőnek az értékesítés-szervezés körében és a biztosítási szerződések megkötése során is helye lehet mindkét szerződő fél vonatkozásában.⁹ Abban az esetben azonban, ha a képviselő ezen képviselői tevékenységét közvetítőként,¹⁰ üzletszerűen, a biztosításközvetítói tevékenység keretében értelmezhetően, azaz biztosítási ügynöki vagy biztosítási alkuszi¹¹ pozíciójával összefüggésben teszi, vonatkoznak rá a Bit. által a biztosításközvetítói tevékenység tekintetében meghatározott közjogi szabályok is, és e körben így figyelembe kell venni a Bit. 389. § (3) bekezdésében meghatározott tiltó rendelkezést, amely alapján az alkusz ügynöki és többes ügynöki tevékenységet nem végezhet. Az alkusz példáján bemutatva az előbbi szabályozási logikát, egy biztosítási szerződést az ügyfél megköthet képviselő útján anélkül, hogy a képviselő személyének a cselekvőképességen túl egyéb speciális követelményeknek is meg kellene felelnie. Amennyiben azonban a képviselő a képviselői tevékenysége során kifejtendő előbbi magatartását (a biztosítási szerződés megkötését) üzletszerűen és egyéb, biztosításközvetítói tevékenységi körben minősíthető tevékenységgel együtt végzi, ezt a tevékenységet csak biztosítási alkuszi engedély birtokában, számos közjogi (tájékoztatási, igényfelmérési és egyéb) szabály megtartása mellett teheti meg, azaz az ügyfél nevében és képviselőjében való szerződésaláírási tevékenység is a biztosításközvetítói (alkuszi) tevékenység körébe esik.

⁸ Bit. 4. § (1) bekezdés 123. pontja szerint biztosítási értékesítés: azon - a biztosítási szerződés létrehozására irányuló - üzletszerű értékesítési tevékenység, amely kiterjed a biztosítási szerződések megkötésének előkészítésére, illetve elősegítésére, az azokkal kapcsolatos tanácsadásra, ajánlattételre, az ilyen szerződések lebonyolításában és teljesítésében való közreműködésre (ideértve a kárigény érvényesítése kapcsán történő közreműködést is) (...)

⁹ Ptk. 6:11. §, 6:15. §, 6:274. §

¹⁰ Ptk. 6:294. §

¹¹ Bit. 398. § (1) A független biztosításközvetítő (a továbbiakban: alkusz) az ügyféllel kötött szerződés alapján, az ügyfél megbízásából jár el, előkészíti a biztosítási szerződés megkötését, tevékenysége kiterjedhet - az ügyfél képviselőjében - a szerződés megkötésére, a megbízó igényeinek érvényesítésében történő közreműködésre.

(1a) Az alkusz tevékenysége kiterjedhet az ügyfél számára annak biztosítási kockázatai felméréseivel, kezelésével, illetve biztosításaival összefüggő szaktanács adására is, termékértékesítéstől függetlenül.

(2) A biztosító ez irányú hozzájárulása esetén, az ügyfél megbízásából az alkusz jogosult a biztosítási díj átvételére, valamint a biztosító hozzájárulása vagy az ügyfél felhatalmazása alapján a kockázat felméréseiben, a szerződésből eredő jogok és kötelezettségek teljesítésében és lebonyolításában való közreműködésre.

Egy biztosítási értékesítési folyamatban az eljáró biztosításközvetítőt számos, a Bit-ben rögzített tájékoztatási és egyéb kötelezettség¹² terheli. Egyebek mellett ezen kötelezettségek közé tartozik, hogy a biztosításközvetítőnek a biztosítási szerződés Bit. 4. sz. melléklet A) pontja szerinti jellemzőiről is tájékoztatást kell adnia, a biztosító mentesülésének szabályairól, a biztosítói szolgáltatás korlátozásának feltételeiről, az alkalmazott kizárásokról figyelemfelhívásra alkalmas módon. Előbbi – a Bit. 378. § (2) bekezdésén¹³ alapuló – kötelezettség teljesítése már csak azért is hangsúlyos, mert a biztosítót egyebek mellett az előbbiek szerinti tájékoztatási kötelezettség nem is terheli,¹⁴ ha a biztosítási szerződés megkötésében biztosításközvetítő működik közre. Márpedig egy olyan értékesítési folyamatban, amelyben egyidejűleg két olyan – ügynök és alkusz – biztosításközvetítő vesz részt, amelyeket az ügyfél felé fennálló előbbiek szerinti tájékoztatási kötelezettség teljesítése önállóan és egymástól függetlenül terheli, a biztosításközvetítők szükségszerűen egymás ügynöki illetve alkuszi tevékenységében közreműködő, kvázi teljesítési segédekké válnak akkor, amikor „az Ügynök által rendszeresített ügyfél-tájékoztató átadása” az alkusz által megtörténik. Márpedig egy ügynökkel folytatott, biztosításközvetítésre irányuló együttműködés keretében az alkusz a – számára tiltott – ügynöki tevékenységet nem végezhet.

Amint azt az MNB az alkuszi együttműködéssel kapcsolatban korábban közzétett állásfoglalásában¹⁵ is rögzítette, a hatályos magyar biztosítási közjogi szabályozás a biztosításközvetítőket, így az alkuszok együttműködését nem szabályozza, hanem arra ad lehetőséget mind a függő biztosításközvetítők (ügynök és többes ügynök), mind pedig az alkuszok számára, hogy a közvetítői tevékenységük vagy annak egy része végzésére más gazdálkodó szervezete(ket) vegyenek igénybe. Ezáltal a gyakorlatban ún. közvetítői láncolatok alakulnak ki, és a közvetítői láncolatok transzparenciája és az egyértelmű felelősségi viszonyok védelme érdekében a Bit. a közvetítői láncolatok kialakulását, illetve kialakítását horizontálisan és vertikálisan is korlátozza¹⁶. A Bit. az alkuszi és a többes ügynöki pozíciók közötti átjárás tilalmára vonatkozó rendelkezéseiből¹⁷ továbbá az következik, hogy egy adott biztosítási szerződés előkészítése csakis egy biztosításközvetítői láncolat – ügynöki vagy többes ügynöki vagy alkuszi – tagjai közreműködésének a keretében történhet. Így biztosítható az, hogy olyan szervezeti rend kerüljön kialakításra, ahol az eljáró biztosításközvetítők tevékenysége és felelőssége egymástól egyértelműen elhatárolódik. Mindezek alapján a különböző típusú biztosításközvetítők (független alkusz és függő ügynök/függő többes ügynök) egymás tevékenységében teljesítési segédként nem vehetnek részt.

A Megállapodás nem tartalmaz arra vonatkozó információt, hogy miként valósul meg a Biztosító Ügynök általi képviselete, ugyanakkor szükséges figyelembe venni, hogy a Biztosító a tervezett üzleti tevékenység jellemzői, körülményei ismeretében dönthet arról, hogy másik tagállamban milyen módon kíván működni, figyelemmel arra is, hogy a szolgáltatásnyújtás szabadsága alapján történő működés (a határon átnyúló tevékenység) választása nem irányulhat a letelepedés szabadságának gyakorlásával (a fióktelep létrehozásával) kapcsolatos előírások megkerülésére.

Egy másik tagállamban székhellyel rendelkező biztosító által megbízott ügynök a biztosító nevében – egy folyamatos megbízás alapján – úgy léphetne fel Magyarország területén, mint ahogyan azt a biztosító fióktelepe egyébként tehetné. Mindezek alapján egy tagállami biztosítónak a Magyarország területén történő, a belföldi székhelyű társaság, mint „egyfajta vezérügynök” megbízásával megvalósuló állandó jelenlétét egyrészt ugyanúgy kell kezelni, mint egy fióktelepet, és a biztosító tekintetében az erre vonatkozó európai uniós és tagállami jogszabályokat kell alkalmazni.

A biztosításközvetítő fogalmából kiindulva ugyanakkor a magyarországi székhelyű függő biztosításközvetítőt keresztül megvalósuló állandó jelenlét (egy olyan személy által működtetett iroda formájában valósul meg, aki

¹² Bit. 378. §

¹³ Bit. 378. § (2) Az (1) bekezdésben meghatározottakon túl a biztosításközvetítőnek a 152. § (1) bekezdés a)-d) pontjában és (2) bekezdésében, a 153. § (1)-(2a) és (5) bekezdésében, valamint a 155. §-ban meghatározott kötelezettségeknek is eleget kell tennie.

¹⁴ Bit. 153. § (3) b) pont: A biztosítót a 152. §-ban, az (1)-(2a) és (5) bekezdésben és a 155. § (1) bekezdésben meghatározott kötelezettség nem terheli, ha a biztosítási szerződés megkötésében biztosításközvetítő működik közre.

¹⁵ [http://alk.mnb.hu/data/cms2475282/tmpD4EA.tmp\(21592338\).pdf](http://alk.mnb.hu/data/cms2475282/tmpD4EA.tmp(21592338).pdf)

¹⁶ Bit. 373. § (1) A biztosításközvetítővel jogviszonyban álló, biztosításközvetítői tevékenységet végző személy biztosításközvetítői tevékenység végzésére irányuló további jogviszonyt másik biztosítóval vagy biztosításközvetítővel nem létesíthet (horizontális értékesítési lánc kialakításának tilalma).

(2) A biztosításközvetítővel munkaviszonyban, megbízási vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban álló, biztosításközvetítői tevékenységet végző személy biztosításközvetítői tevékenységének végzésére mással további megbízási vagy munkavégzésre irányuló – munkaviszonynak nem minősülő – egyéb jogviszonyt nem létesíthet (vertikális értékesítési lánc kialakításának tilalma).

¹⁷ Bit. 387. § (2) bekezdés és 398. § (3) bekezdés

független, de állandó felhatalmazással rendelkezik arra, hogy a vállalkozás érdekében úgy léphessen fel, ahogy azt egy fióktelep tenné) szükségszerűen biztosításközvetítói tevékenységnek minősül, amelyre figyelemmel annak a biztosításközvetítőkre vonatkozó nyilvántartási és egyéb (így például összeférhetlenségi) szabályainak is szükséges megfelelni.

Budapest, 2021. március 11.